

סוג הבחינה: א. בגרות לבתי ספר על-יסודיים
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשע"ד, 2014
מספר השאלון: 245,011114

עברית: הבנה, הבעה ולשון

שאלון ב'

לבתי ספר עצמאיים

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שלוש שעות וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שלושה פרקים.

פרק ראשון	—	הבנה והבעה	—	50 נקודות
	{	חלק א: הבנה	(25 נקודות)	
		חלק ב: הבעה	(25 נקודות)	
פרק שני	—	תחביר	—	24 נקודות
פרק שלישי	—	מערכת הצורות	—	26 נקודות
	—	סה"כ	—	100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: הקפד על כתב ברור, על כתיב נכון, על כללי הדקדוק

ועל פיסוק הגיוני.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
ישום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

/המשך מעבר לדף/

לפניך מאמר ושני קטעים קצרים א-ב. קרא אותם, וענה על השאלות לפי ההוראות בפרקים שאחריהם.

איש על העדה

(מעובד על פי: מ"צ גרוזמן, "טיבה של מנהיגות", על פרשת השבוע, חלק ב, תשנ"ז)

יש שני סוגים של מנהיגים: מנהיג שנבחר לתפקידו בידי הציבור, ומנהיג שהתמנה בידי סמכות עליונה. הראשון, שנבחר בידי העם, יעשה כמובן כל שביכולתו לעמוד לרשות בוחריו ולשרת אותם, אך גם לשאת חן בעיניהם ולהחניף להם. הוא יחתור להגדיל את הפופולריות שלו, וישאף לזכות להערצת המונים. בניהול העם הוא יסתפק בשמירה על הקיים. לעומתו מנהיג המתמנה בידי רשות עליונה פטור ממחויבויות אלה וממלאכת ההתרפסות לפני העם, והוא יכול להתפנות לתפקידו האמתי – להנהיג את העם כראוי, ולהובילו ליעדים נעלים. מנהיג כזה אינו חושש לאבד את הפופולריות שלו, ואינו נרתע מקולות של מתנגדים ומתקוממים. הוא אינו נסוג ממטרותיו, ואפילו אמצעי התקשורת ודעת הקהל אינם משנים את עמדותיו, משום שהוא אינו תלוי בהם.

פסקה א

כאשר הודיע ה' למשה כי עליו לעלות להר העברים ולהיאסף אל עמיו, ביקש משה שה' יפקוד "איש על העדה" (במדבר כז, טז) – דהיינו שה' הוא שימנה מנהיג לעם ישראל, ולא העם. משה חשש שהעם יהיה כצאן בלי רועה, בלי מנהיג, שכן מנהיג שנבחר בידי העם עלול להיות מובל על ידו במקום להובילו, יהיה כפוף לו וייכנע לרצונותיו. מנהיג כזה – כוח הנהגתו מוגבל, ולכן הוא לא יוכל למלא בנאמנות את תפקיד הרועה, המוביל והמשפיע.

פסקה ב

בבקשתו זו התווה משה את דמותו של המנהיג הרצוי. למנהיג כזה עוצמה רבה: מתנגדיו לא יוכלו לכבול את ידיו ולהחלישו, הוא אינו מחויב להתחשב בדעתם, וכל מעייניו יהיו נתונים למילוי תפקידו. מנהיג כזה מסוגל להציג את דרכו ואת דעותיו לפני העם באומץ ולטלטלו טלטלה עזה כדי לקדמו לעבר מטרות ויעדים ראויים. סביר להניח כי בהנהגתו יפרח העם וישגשג מבחינה רוחנית, ביטחונית וכלכלית.

פסקה ג

עם זאת יש חשש כי מנהיג המתמנה בידי סמכות עליונה ייפול למלכודת הדיקטטורה. מנהיג שאינו ירא מפני העם ואינו מטה אוזן לביקורתו עלול לשלוט על העם בדרך רודנית חסרת מעצורים. העוצמה שבידי מנהיג כזה עלולה להביאו לשיכרון כוח עד כי לא יהיה מעצור לרוחו, ולא יהיו בלמים לשרירות לבו. אבל לא בשלטון יחיד ובלעדי עסקינות, אלא במנהיג שעליו לזכור בכל עת שמעליו מלכו של עולם, המחייב אותו לנהוג על פי חוקים שלא הוא כשליט קבע אותם, אלא הם כתובים בתורה.

פסקה ד

ה' נענה לבקשה של משה למנות מנהיג לעם: "קח לך את יהושע" (שם, יח), והוסיף הוראה: "ולפני אלעזר הכהן יעמד ושאל לו במשפט האורים לפני ה'" (שם, כא). לאמור: הכהן הגדול ידריך את פעולות המנהיג על פי האורים והתומים. לא די בהכרה של המנהיג שמעליו מלכו של עולם כדי לבלום את יצר השררה שלו. הפיקוח של הכהן והביקורת שלו על מעשי המנהיג — גם אלה ימנעו ממנו לעשות ככל העולה על רוחו. ה' אינו ממנה כל אדם למנהיג על העדה. המנהיגים שה' חפץ בהם ניחנים בתכונות נעלות כמו ענווה וחסד. הגאווה נאסרה אפילו על המלך. כך כתבה התורה במצוות מינוי המלך: "לבלתי רום לבבו מאֶחָיו" (דברים יז, כ), ומפרש הרמב"ן: "[...] כי הכתוב ימנע את המלך מן הגאות ורוממות הלב". המנהיג צריך להצטיין גם בחסד, שהוא ההפך מאנוכיות. דוד המלך, שממנו יצאו מלכי עם ישראל, נבחן אם הוא ראוי לתפקיד המנהיג במידת החסד שבה נהג עם הצאן שרעה. ומדוע בחנו ה' בחסד עם צאן ולא בחסד עם בני אדם? כי בעשיית חסד עם אדם יש לעתים מטרות אנוכיות נסתרות, ואילו חסד עם צאן הוא חסד נקי שאין בצדו הפקת רווחים כלל. הענווה והחסד שהמנהיג צריך להצטיין בהם בולמים את הרגשת "אני ואפסי עוד", העלולה להתפתח בלב מנהיגים שאינם תלויים ברצון העם, וכך נמנעת התנהלות עריצה של מנהיגים כאלה.

פסקה ה

פסקה ו

משה רבנו, המנהיג הראשון של עם ישראל, גילם במנהיגותו את התנהלות המנהיג האידיאלי. הוא, שלא העם בחר בו אלא ה', לא תמיד הוליך את העם לפי רצונם. משה לא נרתע מתלונותיהם התכופות שמטרתן הייתה לנסות את ה'; הוא לא היסס לעמוד נגד תומכי קורח המתמרדים ולא חשש להוכיחם על חטאיהם, אך עמידתו האיתנה מול העם לא פגמה בענוותנותו. כך נאמר עליו: "והאיש משה עֶןֶן מאד" (במדבר יב, ג), כיאה למנהיג יהודי שנאסר עליו להתגאות. הוא, שהיה רועה צאן במדבר, ידע לטפל בקהל עדתו כמו בצאן מרעיתו — ברחמים, בחמלה ובהבנה. משה מעיד על עצמו: "אני ששימשת את בניך לפניך במדבר ארבעים שנה" (מדרש תנחומא, ואתחנן, סימן א). לא השתררות ולא עריצות אפיינו את דרך ההנהגה של משה אלא שירות בני עמו.

פסקה ז

כאמור, לפני מותו ביקש משה מן הקב"ה שיעמיד מנהיג לעם במקומו. עיון בבקשה של משה מלמד על תכונה נוספת של המנהיג הרצוי: "יפקד ה' אלקי הרוחות... איש על העדה" (במדבר כז, טז). פירש רש"י: "[...] אמר לפניו: ריבונו של עולם גלוי לפניך דעתו של כל אחד ואחד, ואינן דומין זה לזה. מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כל אחד לפי דעתו". בתשובתו אמר ה' למשה: "קח לך את יהושע בן נון איש אשר רוח בו..." (שם, יח). ועל כך אמר רש"י: "שיכול להלך כנגד רוחו של כל אחד ואחד".

פסקה ח

פסקה ט עוד ביקש משה בעניין המנהיג: "אשר יצא לפניו ואשר יבא לפניו ואשר יוציאם ואשר יביאם" (שם, יז). הרישא של הבקשה – "יצא לפניו" ו"יבא לפניו" – רומז על מנהיג שישרת את העם, ויאזין למצוקותיו ולצרכיו. הסיפא של הבקשה – "יוציאם" ו"יביאם" – מכוון למנהיג המוציא את העם ליעדו ומובילו, מטיל עליו תפקידים ומתווה את דרכו, משוחרר מהתחשבות יתרה בדעת ההמון.

פסקה י מנהיג כרצון ה' נוקט אפוא שני מהלכים מנוגדים: מצד אחד הוא יורד אל העם כדי להיענות לצרכיו, ומצד אחר הוא מעלה את העם ומובילו למילוי יעדים שיתרמו לשגשוגו.

קרא את שני הקטעים א-ב שלפניך.

קטע א

אמרו חז"ל: "בעקבות משיחא*... פני הדור כפני הכלב" (משנה סוטה, ט, טו). טבעו של הכלב שהוא רץ תמיד לפני אדונו, ומדי פעם בפעם הוא מפנה את ראשו לאחוריו לראות לאן מועדות פני אדונו. בעקבות משיחא יהיו "פני הדור", מנהיגיו של הדור, "כפני הכלב" – שינהגו מנהג כלב. אמנם הם ילכו לפני העם ויעמדו בראשו, אולם לא תהיה להם דרך סלולה להוביל את העם, אלא מפעם לפעם הם יפנו אחורנית לראות ולשמוע מה בפי ה"רחוב", ועל פי זה יעצבו את השקפתם כדי למצוא חן בעיני ההמון.

(על פי: מעינה של תורה, במדבר)

* בתקופה הסמוכה לביאת המשיח.

קטע ב

כאשר ירד משה מהר סיני והלוחות בידו, עלו ממחנה ישראל קולות של תרועה ושמחה. אמר יהושע למשה: "קול מלחמה במחנה" (שמות לב, יז), והשיב לו משה: "קול ענות אנכי שמע" (שם, יח). כתב הרמב"ן: "משה אב בחכמה הוא, ומכיר ניגוני הקולות... וכך אמרו בהגדה (קהלת רבה ט, יא), שאמר לו משה: מי שעתיד לנהוג שררה על ישראל, אינו מבחין בין קול לקול?"

קול מבטא את פנימיותו של האדם, ועל מנהיג בישראל מוטלת החובה לדעת סוד זה כדי לעמוד על טיבם של אנשים, ומי שאינו יודע "להקשיב לקולות" יש פגם במנהיגותו. זו הייתה הטענה של משה רבנו כלפי יהושע בן נון – על שאינו מבחין בין קול לקול.

(על פי: הרב צבי שרגא גרוסברד, דעת שרגא ב, שמות)

פרק ראשון — הבנה והבעה (50 נקודות)

בפרק זה שני חלקים — א: הבנה, ב: הבעה.
ענה על השאלות לפי ההוראות בכל חלק.

חלק א: הבנה (25 נקודות)

ענה על כל השאלות 1-4 על פי המאמר.

1. בפסקת הפתיחה כותב המאמר מציג שני סוגים של מנהיגים. מדברי הכותב משתמע כי הוא

תומך בסוג אחד ודוחה את הסוג האחר.

א. באיזה סוג של מנהיג הכותב תומך? (נקודה אחת)

ב. לפניך משפט מפסקת הפתיחה:

"הראשון, שנבחר בידי העם, יעשה **כמובן** כל שביכולתו לעמוד לרשות בוחריו..."

מהי הנימה המשתמעת מן השימוש במילה "כמובן" בהקשר זה?

כיצד משרתת נימה זו את עמדת הכותב?

(3 נקודות)

ג. ציין אמצעי לשוני נוסף שמשמעת ממנו עמדת הכותב, והבא שתי דוגמאות לשימוש

באמצעי זה בנוגע ל**כך** אחד מסוגי המנהיגים (סך הכול — ארבע דוגמאות).

(3 נקודות)

2. במאמר מוצגת טענה אפשרית של מתנגדים לטיעוני הכותב.

מהי טענת המתנגדים, ולאיזה טיעון בדברי הכותב היא מכוונת? (4 נקודות)

3. הכותב מתאר את המאפיינים של המנהיג האידיאלי.

א. על פי פסקות ד-ו, ציין שלושה מאפיינים של המנהיג האידיאלי. (3 נקודות)

ב. העתק את התשובה הנכונה.

המאפיינים שצינת בסעיף א מובאים במאמר כדי —

(1) להביע הסתייגות מעמדת הכותב.

(2) להגיב על טענת המתנגדים.

(3) לנמק את טענת המתנגדים.

(4) להביא דוגמאות לעמדת הכותב.

(2 נקודות)

ג. הבא הוכחה מלשון המאמר (צירוף מילים או מבנה תחבירי) לקביעתך בסעיף ב.

(2 נקודות)

4. בשני הקטעים הקצרים מתוארים שני טיפוסים של מנהיגים ויחסיהם עם העם.
- א. מה המשותף לשני טיפוסים אלה, ומהו ההבדל ביניהם? (3 נקודות)
- ב. בקטע א ובפסקה ב במאמר יש רעיון דומה.
לו כותב המאמר היה משבץ את קטע א בפסקה ב, מה הייתה התרומה של שיבוץ זה לרעיון שבפסקה? (2 נקודות)
- ג. לאיזו פסקה במאמר אפשר לקשר את קטע ב? נמק את תשובתך. (2 נקודות)

חלק ב: הבעה (25 נקודות)

- בחר באחד מן הנושאים 5-6 וכתוב עליו מאמר בהיקף של כ-500 מילים על פי ההנחיות.
5. בתקופה שלפני בחירות נחשף הציבור למסעות פרסום שנועדו "לשווק" את המועמדים כדי להביא לבחירתם. יש הטוענים כי אין זו הדרך הראויה לבחירת מנהיגים.
כתוב מאמר טיעון.
במאמריך הבע את דעתך בנושא זה, ונמק אותה.
6. המאזין למוזיקה בימינו שומע בה פסוקים וציטוטים ממקורות מקודשים המושגרים על פי לחנים ממקורות זרים. יש הרואים בזה טעם לפגם.
כתוב מאמר טיעון.
במאמריך הבע את דעתך בנושא זה, ונמק אותה.

פרק שני – תחביר (24 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות:

על שאלה 7 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 8-11 (שאלות בחירה).
(לכל שאלה – 8 נקודות)

שים לב: בסעיפים שנדרש בהם ניתוח תחבירי, הקפד לפעול על פי ההנחיות בגוף השאלה. בסעיפים שנדרשת בהם המרה, הקפד לשמור על משמעות הגיונית במשפט שתכתוב.

7. שאלת חובה (8 נקודות)

א. לפניך שני משפטים. העתק אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. משה היה עָנוּ מכל האדם אשר על פני האדמה, כפי שנדרש ממנהיג יהודי שהתמנה

בידי הקב"ה.

II. מנהיג ממונה, האופוזיציה אינה כובלת את ידיו, הוא אינו מתחשב בדעתה,

וכל מעייניו נתונים למילוי תפקידו.

(1) ציין את הסוג התחבירי של כל אחד מן המשפטים: פשוט, מורכב, איחוי (מחובר).

(2) אם המשפט מורכב, תחם את הפסוקית/הפסוקיות, וכתוב את הסוג ואת התפקיד התחבירי שלה/שלהן.

אם המשפט הוא משפט איחוי (מחובר) – תחם את איבריו.

אם יש במשפט חלקים כוללים, משפט ייחוד או נושא סתמי – ציין זאת.

ב. לפניך שני משפטים, ובכל אחד מהם יש שגיאות תקינות אחדות.

קרא את המשפטים, וענה על הסעיפים שאחריהם.

I. החסד היא מידה שעל מנהיג לאמץ, כדי שידע להקשיב ולהבין את הקולות של

כל אחד ואחד.

II. במידה שיפרוץ מרד, יש למלך את הכוח לנקוט אמצעים חריפים נגד המורדים.

(1) העתק שתי שגיאות תקינות, וליד כל שגיאה שהעתקת כתוב את הצורה הנכונה.

(2) נמק במונחים תחביריים את אחד התיקונים.

שאלות בחירה (16 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 8-11 (לכל שאלה – 8 נקודות).
שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

8. לפניך שישה משפטים, ובכל אחד מהם מילה מודגשת בקו. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.

- (1) דיקטטור הוא מנהיג חסר מעצורים.
- (2) לפני מותו ביקש משה מן הקב"ה שיעמיד מנהיג לעם במקומו.
- (3) דוד המלך נבחן בצאן אם הוא ראוי לתפקיד המנהיג.
- (4) מנהיג נבחר, כוח שליטתו מוגבל בגלל תלותו בבחוריו.
- (5) הענווה והחסד שהמנהיג צריך להצטיין בהם יהיו הבלמים של המנהיג.
- (6) לפי חז"ל, בעקבות משיחא יהיו "פני הדור", מנהיגיו של הדור, "כפני הכלב".

- א. בכל משפט ציין את התפקיד התחבירי של המילה המודגשת בקו.
- ב. מיין את המשפטים לשתי קבוצות לפי הסוג התחבירי שלהם, וכתוב את הסוג התחבירי של המשפטים בכל קבוצה (אין צורך להעתיק את המשפטים אלא רק לציין את מספרם).
- ג. בכל קבוצה יש משפט יוצא דופן מבחינת המבנה. ציין את מספרו, וכתוב במה הוא יוצא דופן.

9. א. לפניך חמישה משפטים.

- (1) אין בלמים לשרירות לבו.
  - (2) האנשים האלה חכמים הם.
  - (3) המנהיג עלול לשלוט על העם בדרך רודנית.
  - (4) למנהיג כזה עוצמה רבה.
  - (5) קשה דרכו של המנהיג.
- העתק מכל משפט את הנשוא.

ב. לפניך משפט מורכב.

מנהיג שאינו מטה אוזן לביקורתו של העם עלול ליפול למלכודת הדיקטטורה.

- (1) העתק את הפסוקית במשפט זה, וסמן את הנשוא שלה.
- (2) מבין המשפטים 1-5 שבסעיף א, באיזה משפט הנשוא הוא מאותו הסוג של הנשוא שצינת בסעיף ב(1)? מהו סוג הנשוא המשותף לשני המשפטים?
- (3) ציין במה שונים שני הנשואים האלה זה מזה.

ג. לפניך שני משפטים שמסומן בהם הנשוא.

- (1) המנהיג האמתי מוביל ומתווה דרך.
- (2) ברחבי העולם הולכים ומתמעטים המשטרים הדיקטטוריים.

מהו ההבדל בין הנשואים בשני המשפטים?

10. לפניך שלושה משפטים מורכבים. קרא אותם, וענה על הסעיפים שאחריהם.
- I. צפוי כי בימיו של המנהיג הראוי ישיג העם יעדים רוחניים, ביטחוניים וכלכליים.
  - II. יש פגם במנהיגות של מי שאינו מאזין למצוקות של העם ולצרכיו.
  - III. מי שעתיד לנהוג שררה על ישראל אינו מבחין בין קול לקול?
- א. העתק מן המשפטים האלה שתי פסוקיות שיש להן אותו תפקיד תחבירי, וציין תפקיד תחבירי זה.
- ב. מהו התפקיד התחבירי של הפסוקית היוצאת דופן?
- ג. ציין באילו משפטים יש חלק כולל. העתק את החלקים הכוללים, וציין את תפקידם התחבירי.
- ד. כתב המאמר מרבה להשתמש בציטוטים. לפניך שני משפטים מורכבים שיש בהם ציטוט.
- I. הקב"ה ציווה על משה: "קח לך את יהושע". (מאמר, פסקה ה)
  - II. על משה נאמר: "והאיש משה עֵנּוּ מאד". (מאמר, פסקה ז)
- (1) קבע את סוג הפסוקית בכל אחד מן המשפטים.
- (2) מדוע מרבים להשתמש בציטוטים במאמרי טיעון?
11. א. לפניך משפט. קרא אותו, וענה על הסעיפים שאחריו.
- מאחר שהמנהיג לא נבחר בידי העם, הוא אינו חושש מביקורת.
- (1) מהו הקשר הלוגי במשפט?
- (2) העתק מפסקה ב במאמר שני משפטים שבכל אחד מהם יש אותו קשר לוגי שצינת בסעיף (1). ציין את המילים / הביטויים המעידים על הקשר הלוגי במשפטים שהעתקת.
- ב. לפניך שני משפטים מורכבים.
- I. אם מנהיג נכנע לחוקי התורה, לרוב לא מתפתחת בו עריצות.
  - II. גם אם מנהיגים רואים בעריצות דבר שלילי, הם עלולים להילכד ברשתה.
- (1) מהו הקשר הלוגי בכל אחד מן המשפטים?
- (2) לפניך משפט מורכב נוסף.
- על פי האורים והתומים קבעו אם העם יצא למלחמה.
- מהו התפקיד התחבירי של הפסוקית במשפט זה?
- ג. לפניך משפט.
- לעושה חסד עם אדם יש לעתים מטרות אנוכיות נסתרות, ואילו חסד עם הצאן הוא חסד נקי, בלי הפקת רווחים כלל.
- ציין את סוג המשפט, וקבע את סוג הקשר הלוגי שבו.

פרק שלישי – מערכת הצורות (26 נקודות)

בפרק זה ענה על שלוש שאלות:

על שאלה 12 (חובה) ועל שתיים מן השאלות 13-16 (שאלות בחירה).

12. שאלת חובה (8 נקודות)

לפניך טבלה ובה שני טורים: טור ובו פעלים מודגשים וטור ובו שמות מודגשים. עיין בטבלה, וענה על הסעיפים שאחריה.

I – הפעלים	II – השמות
מוֹדֵיִם על הנס	מְצוּקֵת העם
על המלך נאסר לְהִתְגַּאֲוֹת	הַדְּבָרוֹת בין שליטים
נָסוּג ממטרותיו	מְלוֹי תפקיד
מְסָגֵל להוביל	סְטִיָּה מן האמת
צִמְאִים לדבר ה'	הוֹרָאָה לדורות

א. לכל פועל מודגש בקבוצה I התאם שם מודגש מקבוצה II מאותה הגזרה.

העתק כל זוג מילים, וציין את הגזרה המשותפת.

ב. מבין המילים המודגשות בטבלה, מצא שלושה זוגות של מילים: בכל זוג פועל ושם פעולה

מאותו הבניין.

העתק את הזוגות, וציין את הבניין של כל אחד מהם.

שאלות בחירה (18 נקודות)

לפניך ארבע שאלות: שתיים מתחום הפועל (שאלות 13-14) ושתיים מתחום השם (שאלות 15-16). עליך לענות על שתי שאלות בלבד. תוכל לבחור אותן כרצונך: מתחום הפועל, מתחום השם או משני התחומים (לכל שאלה – 9 נקודות). שים לב: בכל שאלה שתבחר, ענה על כל הסעיפים.

הפועל

13. א. לפניך שלוש קבוצות של פעלים:

I. מוֹדִיעוֹת, נוֹעְדִים, הַעִיד

II. בָּלוּי, מְבַלְבֵּל, לְבָלוֹת

III. רָץ, לְרָצוֹת, לְהִתְרַצוֹת

(1) מכל קבוצה העתק זוג פעלים מאותו ה**בנין**, וכתוב את הבניין של כל זוג.

(2) מבין כל הפעלים, העתק שני פעלים מאותו ה**בנין** ומאותה ה**גזרה**.

כתוב את הבניין ואת הגזרה המשותפים לשני הפעלים.

ב. בפסקה ה במאמר מוזכר שם הפועל "למנות".

כאשר שם הפועל "למנות" אינו מנוקד ואינו בהקשר, אפשר לקרוא אותו בשתי צורות –

(1) לְמִנּוֹת (2) לְמִנּוֹת

(1) ציין את ה**בנין** של כל אחת מן הצורות.

(2) מבין שתי הצורות, איזו צורה מתאימה במשמעותה להקשר של הפסקה?

מהי המשמעות של הצורה ה**שנייה**?

14. א. לפניך רשימה של שמות פועל.

לְהִיטִיב, לְרַשֵּׁת, לְהִתְפַּס, לְחוּשׁ, לְטַלֵּטל,
לְהוֹלִיךְ, לְהִתְגוֹרֵר, לְשִׁים, לְהִדְיִן, לְשׁוֹטֵט

מיינ את שמות הפועל לקבוצות לפי ה**בניינים**, וציין את הבניין של כל קבוצה.

ב. לפניך משפט על פי המאמר, ובו פעלים מודגשים.

"יּוֹצִיאִם" ו"יְבִיאִם" מרמזים על תכונת המנהיג ה**מְקַשֵּׁב** למצוקות העם, מִתְּוָה את דרכו ומוֹבִיל אותו ליעדיו.

(1) ציין את ה**בניין** המשותף לכל הפעלים המודגשים.

(2) ציין את השורש של כל אחד מן הפעלים המודגשים.

(3) מהי משמעות הבניין המשותפת לפעלים יוֹצִיא ויְבִיא?

השם

15. א. לפניך רשימת שמות.

נִיבּוֹן, מָלוֹן, שְׂפִמְנוֹן, דְּכָאוֹן, שְׂטִיחוֹן, יוֹמוֹן

(1) העתק מן הרשימה את כל השמות שנוצרו בדרך של בסיס וצורן סופי, וציין את משמעות הצורן בכל אחד מהם.

(2) העתק מן הרשימה את כל השמות שנוצרו בדרך של שורש ומשקל, וציין את משמעות המשקל בכל אחד מהם.

ב. לפניך שלושה שמות.

נְגַרְיָה, שְׂקִית, צְמַחְיָה

העתק את שלושת השמות, ולכל אחד מהם העתק מן הרשימה שבסעיף א שם הדומה לו מבחינת משמעות המשקל או משמעות הצורן הסופי.

ג. לפניך רשימת שמות.

חִזְשׁוֹן, חִידֵק, רִכְבָּל, שְׂיִטָּת, זְרִקוֹר,
מְזִמּוֹר, מְלַכְדָּת, שְׂנַנִּית, תְּשַׁחַץ

(1) העתק את כל השמות שנוצרו בדרך של הלחם בסיסים.

(2) מבין השמות שצינת בסעיף (1), ציין הלחם אחד שנוצר מפועל + שם עצם.

16. א. לפניך רשימת שמות.

עָרִיצוֹת, תְּרוּעָה, תְּבִיעָה, מוֹרֵד, מְנוּי,
מְבוּכָה, הִתְרַפְּסוֹת, הִנְהָגָה, בְּקֶשֶׁה

- (1) העתק מן הרשימה רק את שמות הפעולה, וציין את הבניין של כל אחד מהם.
- (2) מבין השמות שכתבת בסעיף (1), מהו שם הפעולה היוצא דופן מבחינת הגזרה, ומהי הגזרה שלו?
- (3) מבין השמות ברשימה שאינם שמות פעולה, העתק שני שמות שהם מאותה הגזרה. ציין את הגזרה שלהם.

ב. לפניך רשימת שמות.

שָׁבִיר, נוֹרָא, רוֹחֲנִי, נָאָה, חִיָּכָן, רְאוּי

- (1) מהי המשמעות המשותפת לכל השמות?
- (2) מבין השמות ברשימה, איזה שם יוצא דופן מבחינת דרך התצורה שלו? הסבר את תשובתך.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך